

*„A magyar nyelv tanítására
különös gond fordítandó.”*

/KAZINCZY/

FELADATLAP

az

„ÉDES ANYANYELVÜNK”

nyelvhasználati verseny országos döntőjére

a szakképző iskolai versenyzők

számára

Sátoraljaújhely

2010

1. Állapítsa meg, milyen szófajúak a példamondat aláhúzott szavai!

„Az ifjúságnak, a komoly, művelt és építő ifjúságnak üzenem: figyeljétek meg a tiszta magyar nyelvet!”
(Móricz Zsigmond)

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

2. Nevezze meg a példamondat szavainak végén aláhúzott toldalékok fajtáját!

„A magyar nyelv: igézetes hangszer, melyen csak kevesen tudnak játszani.” (Örkény István)

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

3. Az alábbi meghatározások mellé írjon egy-egy szólást, amelyben szerepel a „hang” szó!

a) más (engedékenyebb vagy agresszívebb) modorban kezd beszélni =

.....

b) ne legyen egy mukkanás sem! =

.....

c) fölényeskedve, kihívóan beszél valakivel =

.....

d) elmondja a véleményét valamiről; óhajt, véleményt kifejez =

.....

4. Értelmezze az alábbi közmondásokat!

a) Ne árulj zsákbamacskát!

.....

b) Fogadatlan prókátornak ajtó mögött a helye.

.....

c) Ne öntsük ki a fürdővízzel a gyereket!

.....

d) Jobb a sűrű krajcár, mint a ritka garas.

.....

5. Az egyik kedvelt könnyűzenei (rock) együttes dalának szövegét olvashatja alább. Emelje ki legalább négy olyan gondolatát, amelyek általános, erkölcsi üzenetet hordoznak!

Saját szavaival fogalmazza meg!

Mennyit ér?

Mikor nem látsz már színeket
Fáradtan induló reggelen
Hidd el, hogy én is érzem
S nekem te nem vagy idegen

Mikor nem látod már a célt
S tán a hited sem töretlen
Húzódj csak félre, és úgy gondold végig
Mitől jó élni és mitől nem

Refr.:

Mennyit ér, aki nem tud, csak tudni vél?
Mennyit ér, aki korlátok nélkül él?
Mennyit ér, aki úgy fordul, mint a szél?
Mennyit ér, aki kér csak, de adni fél?

Mikor győztesként veszítesz
S a „miért” könnyeit látom a szemedben
A válasz itt van, csak nem vetted észre
Vénülő fákban s porladó kövekben

Magad választod a nehezebb sorsot
És megbecsülöd az őszinte szót
Attól vagy ember, hogy különb tudsz lenni
És felismered a rosszat s a jót.

(Nyerges Attila)

a)

b)

c)

d)

6. Fejezze ki magán- előtaggal kezdődő szóval az alábbi meghatározásokat!

a) Aki valamely iskolát úgy végez el, hogy az iskolai órákon nem vesz részt, az egyes osztályok tananyagából vizsgát tesz.

=

b) Valakinek a tulajdonában lévő, a közhasználat számára tilos hely.

=

c) Műsoros előadáson az a produkció, amelyet egyetlen szereplő ad elő.

=

d) A kötelező feladatok elvégzésén túlra is kiterjedő egyéni buzgalom.

=

7. Értékelje a magatartás-kultúra szempontjából a következő megtörtént esetet!
(Legalább négy konkrét vagy általánosító megállapítást írjon!)

Vendéglői történet

Ilona és József elhatározták, hogy megismerkedésük első hónapfordulóján elmennek vacsorázni. A hangulatos étterembe Ilona lépett be először, s amíg József a bejárati ajtó mellett kifüggesztett árakat böngészte, tartotta az ajtót. A férfi odasietett a főpincérhez, és kérte, biztosítson helyet. Találtak is egy üres asztalt. Mivel kinn hűvös volt, kicsit átfáztak, sapkában ültek asztalhoz. Hogy József eldönthesse, mit rendeljen, Ilona elsietett a kabátokkal a ruhatárhoz. Mire visszaérkezett, a férfi választott, aztán udvariasan átnyújtotta az étlapot barátnőjének, aki mindkettőjüknek megrendelte a finom falatokat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. A fogalmak meghatározásával, körülírásával tegyen különbséget a felsorolt fogalmak között!

a) banda

.....

b) tömeg

.....

c) csöcselék

.....

d) közösség

.....

9. Néhány mondatban foglalja össze Gyurcsó István Népvándorlás kora című verséből a mai tizenéves korosztálynak szóló üzenetet!

Népvándorlás kora (Részlet)

6. Az unokák megszületnek

Az unokák megszületnek.
Az unokák sírnak,
az unokák jární tanulnak,
az unokák beszélni tanulnak...
Az unokák, amikor jeles ünnepeken
körben állnak a nagyszülők
udvarán –
nem értik egymást.
Az unokák a nagyszülőket sem értik.
„Gyöngyöm, virágom!”
Az unokák nem értik,
mi az a „gyöngyöm” s
mi az a „virágom”.
Az unokák más nyelvű tájról jöttek
a nagyszülők udvarába,
ahol apjuk vagy anyjuk
tanulta az anyanyelv
varázsigéit.
Az unokák karikában állnak

a nagyszülők udvarán.
A nagyszülők sírnak!
A nagyszülők madártejet főznek,
s a nagyszülők beszélni tanulnak
az unokák nyelvén,
hogyan megértsék egymást.
A nagyszülők szíve kerek alma,
beleharaptak a más nyelvű
unokák.
A nagyszülők szíve tiszta szoba,
ahol leülhetnek a más nyelvű
unokák.
De egyszer elfogynak a nagyszülők:
elfogy a kerek alma,
kihűlnek a tiszta szobák.
Az unokák nem tanulják meg a
varázsigéket,
és elfelejtik a világot.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**10. Az ismert jelöléseket használva elemezze mondatrészek szerint a példamondatot!
Készítse el az ágrajzát is!**

Az egri hősök szurokkal és égő szalmakoszorúval is harcoltak szeretett várunk megmentéséért.

11. Pótolja a hiányzó írásjeleket – s ahol szükséges, a nagybetűket is – a következő tagolatlan szövegben!

mi egyébként a magunk kis erejéből nem sokat tehetünk a világ megváltoztatására ez igaz de meggyújthatunk egy kicsi gyertyalángocsát a magunk emberségének lángját a gyűlöletnek elfogultságnak irigységnek közömbösségnek ebben a szénfekete éjszakájában kicsike tért világít meg csupán egyetlen pislogó lángocska ebben a szörnyűségesen nagy sötétségben de itt egy fénypont és amott egy fénypont s oda túl egy harmadik meg egy negyedik mégiscsak jelt ad arról hogy emberek vagyunk hogy a sötétség mélyén emberek is élnek s hogy nincs veszve még minden hogy rajtunk embereken múlik csupán meggyújtjuk-e valamennyien a

lelkünkben várakozó szeretet lángját vagy nem hogy a sötétség mely körülvesz az embertelen hideg mely lefagyasztja gyermekeink arcáról a mosolyt nem emberfeletti titokzatos hatalom reánk erőszakolt büntetése hanem mindössze az emberi lélek fényének hiánya a te hiányosságod az én hiányosságom valamennyiünk hiányossága

/Wass Albert/

12. Jelölje a *Beszélni nehéz!* című rádióműsor megfejtéseiben alkalmazott módon a példamondat hangsúlyait és szüneteit!

Múltkor egy erdőben bolyongtam. Valami tisztáson megpillantottam egy virágot, mely csak Európa e keleti szögén terem.

13. Elemezze a tagmondatok fajtája és viszonya szerint a következő többszörösen összetett mondatokat!

a) „Ne ejtsen meg a könnyű, puha élet varázsa, nehogy cserben hagyj a veled egysorsúakat, mert téged talán megtűrnek a felsőbbek között.” (Benedek Elek)

.....
.....
.....

b) „Becsülni csak akkor lehet bárkit is, hogyha az, aki elvárja a megbecsülésnek ezt a szintjét, hasonlót és hasonlóan képes cselekedni.” (Z. Szabó László)

.....
.....
.....

14. Javítsa az alábbi mondatok nyelvhelyességi hibáit, s határozza meg azt is, miféle vétséget követtek el példamondataink közlői!

a) A barátom csak ideglenesen lakik nálunk, a jövő héten albérletbe költözik.

.....
.....
.....

b) Valószínűleg hogy holnap nem érek rá, akkor lesz a következő bajnoki mérkőzésünk.

.....
.....
.....

c) Az emberi humánumnak sok szép példáját tapasztalhattuk a viharok és az áradások idején.

.....
.....
.....

d) Tegnap késő éjszaka mentem haza, megijedtem, mert úgy láttam, követ valaki; szerencsére hallucináltam.

.....
.....
.....

